



Darbo metodika kursui „Saugus ir draugiškas internete: TĖVAMS“

Turinys

Palydimasis žodis.....	2
Bendra informacija apie kursą	4
Rekomenduojamas kurso tvarkaraštis	5
Išplėstinis dėstymo planas	6
PRIEDAI	13



Palydimasis žodis

Mieli bibliotekininkai, siūlome jums mokymo ir mokymosi kurso *Saugus ir draugiškas internete* dalį, skirtą tėvams.

Kursas pagrįstas suaugusiųjų švietimo principais, metodika parengta naudojant aktyvius mokymo(si) metodus.

Kurso tikslas, uždaviniai ir temos išdėstyti *Bendroje informacijoje apie kursą*.

Kiekvienos temos nagrinėjimo trukmė nurodoma *Kurso tvarkaraštyje*. Trukmė nurodoma apytiksliai, įvertinus trumpiausią ir ilgiausią temos nagrinėjimo laiką.

Išsami temos nagrinėjimo metodika aprašyta *Išplėstiniame dėstymo plane*.

Metodika parengta darbui su tėvų grupėmis (10–12 asmenų). Tokio dydžio grupėse dalyvius galima skirstyti poromis arba mažesnėmis grupelėmis, kurios svarstyty pateiktas situacijas, pavyzdžius, ieškotų išeičių ir siūlytų sprendimus. Tokio dydžio grupėms apskaičiuotas ir užsiėmimų laikas.

Jeigu tokio dydžio grupes bibliotekose turėsite ne dažnai arba saugaus interneto tema su tėvais teks kalbėti individualiai, žiūrėkite į šią programą kaip į maksimalią, tačiau nebijokite jos keisti priklausomai nuo aplinkybių, konkrečios grupės dydžio, dalyvių patirties, domėjimosi ir lūkesčių.

Dalyvių patirčiai, lūkesčiams ir motyvacijai išsiaiškinti siūlome skirti pakankamai laiko jau registruojant dalyvius į mokymus. Turėdami informacijos apie dalyvius, galėsite laisviau planuoti užsiėmimo temas ir laiką. Gali atsitikti, kad užsiėmimo dalyvius viena tema domins labiau, o kita – mažiau. Gali būti, kad susirinkusi tėvų auditorija norės aptarti tik vieną vienintelę temą iš visų programoje siūlomų... Būkite lankstūs ir kūrybiški.

Paprasciausias būdas temai „Saugus ir draugiškas internete“ išdėstyti – tiesiog pademonstruoti skaidres, parodyti vaizdo siužetus ir trumpai pasikalbėti interneto saugumo klausimais. Tai užtruktų iki 3 akademinį valandų, bet būtų mažai efektyvu.

Siekdami, kad tėvai iš tiesų susimąstyty apie savo ir vaikų saugumą internete, pagalvotų, kuo jie patys gali prisidėti užtikrindami saugumą, mokymuose turėtumėte naudoti aktyvius metodus. Rekomenduojame visais atvejais, net kai dirbsite su 1–3 tėvais, įtraukti juos į aktyvias diskusijas, užduoti klausimus, prašyti pasidalinti patirtimi. Taip bus įdomiau dalyviams, skatins jų susidomėjimą, duos ženklėnę praktinę naudą. Taip bus įdomiau ir jums patiems. Aktyvaus mokymosi metu praturtėsite naujais dalykais, kuriuos vėliau galėsite pateikti kitiems dalyviams.

Kaip sudaryta metodinė medžiaga ir kaip ja naudotis?

1. Informacinis tekstas „Saugus ir draugiškas internete: tai, ką pie atsargų elgesį internete turėty žinoti tėvai“ (toliau – *Skaitiniai*).
 - Gerai įsisavinkite medžiagą, pateiktą informaciniame tekste. Apmąstykite, kaip ši informacija siejasi su jūsų ankstesnėmis žiniomis šia tema.
 - Prieš kalbėdami viena ar kita tema, pagalvokite, ar ją suprantate patys ir sugebėsite paaiškinti kitiems, *kodėl ir kaip*, bei pateikti pavyzdžių.
2. Skaidrės.
 - Kiekvienai temai parengtos skaidrės, akcentuojančios esminę aptariamą medžiagos informaciją.



- Skaidrėse pateikta ne visa informacinio teksto medžiaga; kai kurie dalykai, esantys tekste, palikti aiškinimuisi, diskusijoms, aktyvioms užduotims.
 - Skaidrėse pateikiami trumpi teiginiai, todėl jas būtina komentuoti. Tekstą komentavimui rasite *Skaitiniuose*. Kai kuriais atvejais pagrindinės teksto tezės surašytos skaidrių pastabų puslapiuose (Notes Page).
 - Kiekvieną kartą ruošiantis mokymams skaidres siūlome peržiūrėti, patikrinti, ar veikia jose nurodyti prisijungimai prie interneto. Galbūt norėsite skaidres papildyti arba kurių nors atsisakyti.
3. Vaizdo siužetai.
- Į medžiagą įtraukėme vaizdo siužetus, sukurtus vykdant kampaniją „Saugus ir draugiškas internetas bibliotekoje“.
 - Siužetai skirti metodikai pajvairinti, pagyventi, todėl siūlome juos žiūrėti ne visus. Siužetai neturėtų pakeisti dėstytojo. Kiekvieną temą grindžiant vaizdo siužetu bus vienoda ir nuobodu. Kai kuriose temose siūlome žiūrėti tik atskirą siužeto dalį.
 - Prieš kiekvieną mokymo renginį siūlome patikrinti, ar tikrai yra galimybė prisijungti prie „Bibliotekos pažangai“ interneto svetainės, kurioje vaizdo siužetai patalpinti. Vaizdo siužetus taip pat rasite kompaktinėje plokštelėje „Saugus ir draugiškas internete“.
4. Užduotys.
- Užduotys temoms aptarti suformuluotos ir aprašytos *Išplėstiniame dėstyto plano*.
 - Kai kurios užduotys turi darbo lapus, kuriuose pateikti situacijų aprašymai, pavyzdžiai ir prašoma atsakyti į klausimus. Darbo lapai pateikti *Išplėstinio dėstyto plano* prieduose. Pagal galimybę rekomenduojama darbo lapus duoti visiems arba bent vieną lapą 2-3 dalyviams.
 - Dalyviams atliekant užduotis skatiname jus būti nuoširdžiais patarėjais, siekiančiais, kad dalyviai susimąstytų apie savo ir vaikų saugumą, naudojant internetą.

Papildomos informacijos apie saugų ir draugišką internetą rekomenduojame ieškoti interneto svetainėse:

<http://www.draugiskasinternetas.lt/lt/indexes/adult> (tėvams ir suaugusiems) bei

<http://www.draugiskasinternetas.lt/lt/indexes/youth> (vaikams).

Darbo su suaugusiųjų žmonių auditorija metodika pateikiama medžiagoje „Darbo su suaugusiais pagrindai bibliotekininkams“.

Linkime Jums sėkmės taikant mokymo ir mokymosi programą užsiėmimuose ir padedant tėvams ir vaikams būti saugesniems internete!



Bendra informacija apie kursą

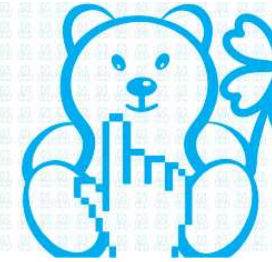
<i>Pavadinimas</i>	Saugus ir draugiškas internete: tai, ką pie atsargų elgesį internete turėtų žinoti tėvai
<i>Autoriai</i>	Teorinė dalis: Inga Manelytė, Egidijus Steponavičius Dėstymo metodika: Arūnas Bėkšta, Vilija Lukošūnienė, Dalia Cymbaliuk
<i>Tikslinė grupė</i>	Tėvai
<i>Tikslas ir uždaviniai</i>	Suteikti žinių bibliotekų lankytojams tėvams apie tai, kaip saugiai naudotis internetu. Išklausę programą tėvai: <ul style="list-style-type: none"> • supras informacinių technologijų naudojimosi pranašumus; • žinos, kaip apsaugoti save ir šeimą nuo pavojų, išskylančių naudojantis internetu; • žinos, kaip pasirūpinti vaikais, kad jie būtų saugūs internete.
<i>Temų sąrašas</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Saugome asmeninę informaciją! <ol style="list-style-type: none"> 1.1 Kokią informaciją bendraujant internete saugu atskleisti? 1.2 Kaip saugiai naudotis elektroninėmis paslaugomis? 1.3 Saugokimės elektroninių sukčių! 1.4 Saugiai baikime darbą internetu! 2. Rūpinamės vaikų saugumu! <ol style="list-style-type: none"> 2.1 Virtualios pažintys 2.2 Netinkamas turinys internete 2.3 Elektroninės patyčios 2.4 Priklausomybė nuo interneto. 3. Rūpinamės kompiuterio saugumu!
<i>Trukmė (akad.val.)</i>	6 - 7 valandos
<i>Mokymo metodai</i>	Prezentacija, pavyzdžių analizė, vaizdo siužetų analizė, diskusija, pokalbis

Metodinę dalį recenzavo Roma Juozaitienė, edukologijos magistrė



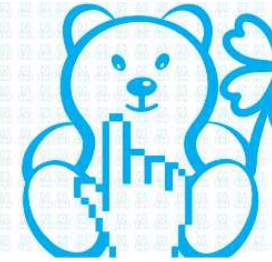
Rekomenduojamas kurso tvarkaraštis

Trukmė (min.)	Tema
30	1. Įžanga. Susipažinimas. Programos pristatymas.
	2. Saugome asmeninę informaciją! (85–105 min.).
20 - 25	2.1 Komentavimas internete
35 - 40	2.2 Kokią informaciją bendraujant internete saugu atskleisti?
10 – 15	2.3 Kaip saugiai naudotis elektroninėmis paslaugomis?
15	Pertrauka
5	2.4 Saugokimės elektroninių sukčių!
15 - 20	2.5 Saugiai baikime darbą internetu
	3. Vaikų saugumas (140 - 160 min.).
45- 50	3.1 Virtualios pažintys.
35–45	3.2 Netinkamas turinys internete.
15	Pertrauka
30–35	3.3 Elektroninės patyčios.
30	3.4 Priklausomybė nuo interneto.
15	4. Kompiuterio saugumas (15 min.).
10–20	5. Apibendrinimas, įvertinimas, užbaigimas.

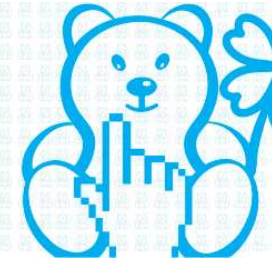


Išplėstinis dėstymo planas

Nr.	Tema	Metodika	Medžiaga	Priemonės	Trukmė (min.)
1.	Įžanga. Susipažinimas. Programos pristatymas.	<p>Tikslai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ užmegzti kontaktą su dalyviais ir tarp dalyvių; ▪ išsiaiškinti dalyvių patirtį naudojant internetą; ▪ pristatyti užsiėmimo programą. <p>Eiga:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Užsiėmimo vedėjas pasisveikina su dalyviais, trumpai prisistato, pristato užsiėmimo temą. ▪ Pakviečia dalyvius susipažinti, prašydamas pasisakyti vardą, trumpai papasakoti, kokiomis interneto paslaugomis/programomis jie ir jų vaikai naudojami. ▪ Vedėjas trumpai apibendrina interneto naudojimo atvejus, susieja su tėvų ir vaikų naudojamomis programomis ir paslaugomis, užduoda akyvinančius klausimus. ▪ Pristatoma seminaro programa, užsiėmimo tikslas, programos temos, užsiėmimo trukmė ir pertraukų laikas. ▪ Aptariama, kada dalyviai galės užduoti klausimus (bet kuriuo užsiėmimo metu, potėmės pabaigoje) ir kitas užsiėmimo taisykles (kalbėti po vieną, išjungti mobiliuosius telefonus ir pan.). 	<p>1 skaidrė</p> <p>2-4 skaidrė</p> <p>5 skaidrės ir/arba išankstiniai užrašai stendiniame popieriuje apie užsiėmimo duomenis: tikslus, temas, trukmę, pertraukų laiką.</p>	Kompiuteris, multimedijos aparatas	30

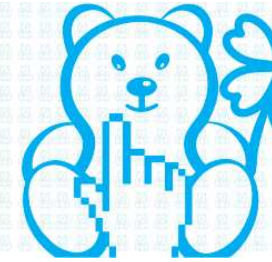


2.	Saugome asmeninę informaciją!	Pereinama prie pagrindinių užsiėmimo temų aptarimo.			85-105
2.1.	Kultūra internete	<p>Tikslas:</p> <ul style="list-style-type: none"> supažindinti su komentavimo etika ir neetiško komentavimo pasekmėmis. <p>Eiga:</p> <ul style="list-style-type: none"> Komentavimo internete temai nagrinėti užsiėmimo vedėjas pasiūlo dalyviams pasižiūrėti vaizdo siužetą „Komentavimas internete“ (5 min.). Peržiūrėjus vaizdo siužetą vedėjas siūlo dalyviams diskutuoti grupėje (15 min.). <p>Klausimai diskusijai (užrašyti 6 skaidrėje):</p> <ul style="list-style-type: none"> Kokius komentarus dalyviai mano esant nekorektiškus, netinkamus? Ką galima padaryti, internete radus netinkamą komentarą apie save, savo šeimą? Apibendrinamas diskusiją, užsiėmimo vedėjas akcentuoja, kad neetiškas komentavimas užtraukia juridinę atsakomybę. Jis rekomenduoja dalyviams pasikalbėti apie tai su savo vaikais. 	<p>Vaizdo siužetas „Komentavimas internete“</p> <p>6 skaidrė</p>	<p>Interneto ryšys, kompaktinė plokštelė „Saugus ir draugiškas internete“</p>	20 -25 min.
2.2	Kokią informaciją bendraujant internete saugu atskleisti?	<p>Tikslas:</p> <ul style="list-style-type: none"> supažindinti dalyvius su priemonėmis, skirtomis apsaugoti asmeninę informaciją. <p>Eiga:</p>	<p>Situacijų aprašymai</p>		35– 40 min.



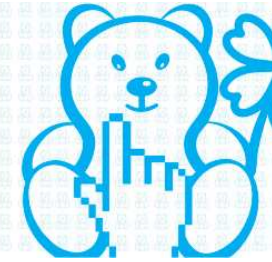
		<ul style="list-style-type: none"> Užsiėmimo vedėjas kiekvienai porai išdalina po vieną situaciją, kurioje aprašomas asmeninių duomenų naudojimo internete atvejis ir paprašo aptarti, kokias pasekmes gali sukelti asmeninių duomenų atskleidimas (iki 15 min.). Kiekvienos poros nuomonė aptariama bendroje grupėje (iki 15 min.). Užsiėmimo vadovas užduotį apibendrina pristatydamas, kokie asmeniniai duomenys yra neskelbtini (8 skaidrė, iki 5 min.). Potemę vadovas užbaigia demonstruodamas 9 – 13 skaidres, rodančias, kaip saugiai registruotis internete. Akcentuojama, kur kokią informaciją reikėtų rašyti ir kokius nustatymus atlikti, kad internetu būtų saugu naudotis (iki 15 min.). Vadovas, jei yra galimybė, kompiuteriu parodo, kaip pasirinkti tinkamus privatumo nustatymus 	<p>(1 plano priedas)</p> <p>8 skaidrė</p> <p>9 – 13 skaidrės</p>	Kompiuteris, multimedijos aparatas	
2.3	Kaip saugiai naudotis elektroninėmis paslaugomis?	<p>Tikslas:</p> <ul style="list-style-type: none"> supažindinti su saugumu naudojantis elektroninėmis paslaugomis. <p>Eiga:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vedėjas demonstruoja 14–16 skaidres ir trumpai jas komentuoja. 	14–16 skaidrės	Kompiuteris, multimedijos aparatas	10 – 15 min.
2.4	Saugokimės elektroninių sukčių!	<p>Tikslas:</p> <ul style="list-style-type: none"> supažindinti su rekomendacijomis, kaip apsaugoti nuo elektroninių sukčių. <p>Eiga:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vedėjas demonstruoja 17 skaidrę ir trumpai ją komentuoja. 	17 skaidrė	Kompiuteris, multimedijos aparatas	5 min.
2.5	Saugiai baikime darbą internetu	<p>Tikslas:</p> <ul style="list-style-type: none"> supažindinti dalyvius, kaip saugiai baigti darbą internetu. <p>Eiga:</p>	18 - 21 skaidrės	Prieiga prie interneto atidaryti	15 – 20

SAUGUS IR DRAUGIŠKAS INTERNETE TĖVAMS

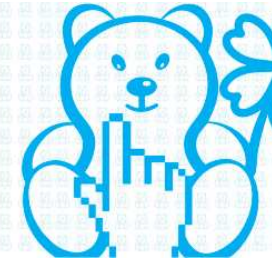


		▪ Vedėjas, naudodamas 18 - 21 skaidrėse nurodytus langus, praktiškai demonstruoja, kaip dera elgtis baigiant darbą internetu.		skaidrėse nurodytus langus	min.
3.	Vaikų saugumas	Pereinama prie temos „Rūpinamės vaikų saugumu!“.	22 skaidrė		140 - 160
3.1	Virtualios pažintys	<p>Tikslas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ supažindinti dalyvius, kaip jų vaikams būti saugiems užmezgant virtualias pažintis. <p>Eiga:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vedėjas pristato 23 skaidrę apie naują bendravimo pasaulį, kurį atveria internetas (iki 5 min.). ▪ Vedėjas trumpai pamini, kokios grėsmės gali kilti vaikams. ▪ Užsiėmimo vedėjas pakviečia dalyvius pasižiūrėti vaizdo siužetą „Virtualių pažinčių žabangai“ (5–6 min.). ▪ Siužetas aptariamas bendroje grupėje (iki 15 min.). <p>Klausimai aptarimui (25 skaidrė):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kodėl vaikai ima pasitikėti nepažįstamais žmonėmis? - Kaip elgiamasi norint užkariauti vaikų pasitikėjimą? - Kaip turėtų elgtis tėvai, kad jų vaikas nepakliūtų į pavojingas situacijas? <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vedėjas pristato statistinę informaciją apie vaikų bendravimą su nepažįstamais, pabrėždamas, koks mažas procentas nepilnamečių praneša apie tai. ▪ Potemė apibendrinama aptariant patarimus tėvams bei siūlomas taisykles vaikams (27 - 29 skaidrės, iki 10 min.). 	<p>23 skaidrė</p> <p>24 skaidrė</p> <p>Vaizdo siužetas „Virtualių pažinčių žabangai“</p> <p>25 skaidrė</p> <p>26 skaidrės</p> <p>27 - 29 skaidrės</p>	<p>Interneto ryšys</p> <p>Kompiuteris, multimedijos aparatas</p>	45–50
3.2	Netinkamas	Tikslai:			35–45

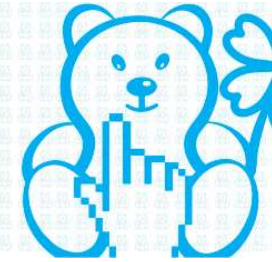
SAUGUS IR DRAUGIŠKAS INTERNETE TĖVAMS



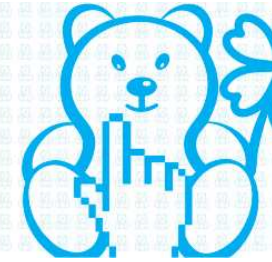
	<p>turinys internete</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ akcentuoti, kokią įtaką vaikams daro interneto svetainių turinys; ▪ aptarti galimybes, kaip apsaugoti vaikus nuo neigiamo internetinių svetainių turinio. <p>Eiga:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Potemė pradedama diskusija apie tai, kas yra netinkamas internetinių svetainių turinys ir kokią įtaką jis daro vaikams. Užsiėmimo vedėjas kviečia dalyvius aptarti virtualaus pokalbio medžiagą (arba inicijuoja diskusiją, remdamasis skaidrėje esančiais klausimais) Dalyviams išdalinamos medžiagos kopijos, prašoma perskaityti tekstą (5 min.). ▪ Užsiėmimo vedėjas kviečia dalyvius aptarti (dalyviai gali reaguoti į klausimus nebūtinai iš eilės – kas kam svarbiau, ką labiau užfiksavo) (31 skaidrė): <ul style="list-style-type: none"> - Koks turinys atrodytų netinkamas jums? Kodėl? - Kaip elgtumėtės pastebėję, kad jūsų vaikai lankosi netinkamo turinio puslapiuose? (15 min.) ▪ Apibendrinamas diskusiją (iki 15 min.), vedėjas rodo 34- 35 skaidres, gali jas papildyti dalyvių siūlomais netinkamo turinio pavyzdžiais. ▪ Pristatomos turinio filtravimo programos (34 skaidrė), demonstruojama, kaip jas rasti internete. Aptiriamos kitos vaiko saugumą užtikrinančios priemonės (35 skaidrė). Atkreipiamas dėmesys, kad kraštutiniu atveju galima nustatyti, kokie puslapiai buvo lankomi (36 skaidrė), tai parodoma gyvai internete, tačiau akcentuojama, kad tokia kontrolė rodo nepasitikėjimą vaiku, todėl ją derėtų naudoti tik išimtiniais atvejais ▪ Potemė apibendrinama teikiant rekomendacijas, kur kreiptis 	<p>Diskusijos ištrauka (2 plano priedas) arba klausimai skaidrėje</p> <p>31 skaidrė</p> <p>32 – 33 skaidrės</p> <p>34 skaidrė</p> <p>35 skaidrė</p> <p>36 skaidrė</p>	<p>Dalomoji medžiaga</p> <p>Kompiuteris, multimedijos aparatas</p>	
--	--------------------------	--	---	--	--



		<p>susidūrus su netinkamu internetinių svetainių turiniu. 37 skaidrė, iki 5 min.).</p>	37 skaidrė		
3.3.2.	Elektroninės patyčios	<p>Tikslai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ aptarti patyčių internete problemą ir kaip prie jos prisideda pačių sukurtas turinys; ▪ atkreipti dėmesį į galimus patyčių internete problemos sprendimo kelius. <p>Eiga:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vedėjas išdalina patyčių pavyzdžius, prašo, kad dalyviai juos perskaitytų (5 min.) arba vedėjas paprašo dalyvių prisiminti, apie kokius patyčių atvejus internete jie yra girdėję. Aptariama, kokiais atvejais ir kaip patyčių buvo galima išvengti; o kokiais ne, kodėl. ▪ Dalyvių prašoma pagalvoti, kokie veiksniai gali lemti tyčiojamąsi internete. Dalyvių išvardinti veiksniai aptariami. Pabrėžiama, kad nors būna atvejų, kai patyčias išprovokuoja netinkamas elgesys, tačiau dažniausiai būna taip, kad tie, iš kurių tyčiojamasi yra nieko nekalti. Užsiėmimo vedėjas, reikalui esant, papildo svarbiais nepaminėtais aspektais (39 skaidrė, iki 15 min.). ▪ Užsiėmimo vedėjas kviečia dalyvius aptarti galimus apsaugos nuo patyčių kelius. Vedėjas išdalina dalyviams galimų apsaugojimo nuo patyčių būdų aprašymus ir prašo dalyvių asmeniškai pasirinkti penkis elgesio aprašymus, kurie jų nuomone, būtų efektyviausi. (iki 10 min.) ▪ Vedėjas surašo stendinio popieriaus lape atvejų numerius ir paprašo pakelti ranką, kas pažymėjo Nr.1 ir t.t. Nustatomi grupės prioritetai dėl efektyviausių būdų. Aptariama, kodėl dalyviai taip mano (iki 15 min.). 	<p>Patyčių pavyzdžiai (3 plano priedas)</p> <p>39 skaidrė</p> <p>Apsisaugojimo nuo patyčių aprašymai (4 plano priedas)</p> <p>40-41 skaidrės</p>	<p>Dalomoji medžiaga</p> <p>Kompiuteris, multimedijos aparatas, Dalomoji medžiaga</p> <p>Stendinis popierius, stori rašikliai.</p> <p>Dalomoji skaidrių medžiaga</p>	30–35



		<ul style="list-style-type: none"> Potemė baigiama apibendrinant dalyvių nuomones. Naudojama 40-41 skaidrės, kuriose įvardinti konkretūs patarimai, kaip elgtis. 			
3.4	Priklausomybė nuo interneto	<p>Tikslas:</p> <ul style="list-style-type: none"> supažindinti su pagrindiniais požymiais, rodančiais vaikų priklausomybę nuo kompiuterio ir interneto ir pasiūlymais, kaip šią problemą spręsti. <p>Eiga:</p> <ul style="list-style-type: none"> Užsiėmimo vedėjas prašo dalyvius pagalvoti, kaip labai priklausomi nuo interneto jų vaikai. Vedėjas išdalina anketą su priklausomybės nuo interneto požymiais ir prašo individualiai pažymėti tuos, kurie būdingi jų vaikams. Anketos atsakymai aptariami anonimiškai, t.y. vedėjas, neklausdamas dalyvių, kokius atsakymus jie pasižymėjo, pasidžiaugia, išreišdamas viltį, kad daugiausiai atžymų surinko atsakymas „ne“. Užduotį vedėjas apibendrina trumpai aptardamas 43 skaidrę (iki 10 min.). Toliau jis pakviečia dalyvius pagalvoti, ko galėtų imtis tėvai, jeigu jų vaikams gręstų priklausomybė nuo interneto. Dalyvių pasiūlymai surašomi stendiniame popieriuje/lentoje (iki 10 min.). Potemė užbaigiama specialistų patarimais, kaip įveikti vaikų priklausomybę nuo interneto. Vedėjas demonstruoja ir komentuoja 44 skaidrę arba demonstruoja vaizdo siužeto „Priklausomybė nuo interneto“ fragmentą, kuriame kalba specialistai (iki 5 min.). 	<p>Anketa su priklausomybės nuo interneto požymiais (5 plano priedas)</p> <p>43 skaidrė</p> <p>44 skaidrė arba vaizdo siužeto „Priklausomybė nuo interneto“ fragmentas, kuriame kalba specialistai</p>	<p>Dalomoji medžiaga</p> <p>Kompiuteris, multimedija</p> <p>Stendinis popierius, stori rašikliai</p> <p>Interneto ryšys</p>	30
4.	Kompiuterio	Tikslas:			15



	saugumas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ supažindinti dalyvius su apsaugos nuo techninių grėsmių kompiuteriui galimybėmis. <p>Eiga:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vedėjas pristato 49 - 54 skaidres. 	46-50 skaidrės	Kompiuteris, multimedija aparatas	
5.	Apibendrinimas, įvertinimas, užbaigimas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Užsiėmimo vedėjas, remdamasis programa, kitais užsiėmimo metu padarytais užrašais, apibendrina užsiėmimą. ▪ Jis paklausia dalyvių nuomonės, kokią naudą užsiėmimas jiems davė. ▪ Vedėjas padėkoja už dalyvavimą ir palinki saugiai naudotis interneto galimybėmis jiems patiems ir jų vaikams. Užsiėmimui užbaigti galima panaudoti 51 skaidrę. 	51 skaidrė	Kompiuteris, multimedija aparatas	10 –20

PRIEDAI

1 priedas. Situacijos, susijusios su asmens duomenų saugumu.

2 priedas. Diskusija apie netinkamą turinį ir apsaugą nuo jo įtakos.

3 priedas. Tyčiojimosi pavyzdžiai.

4 priedas. Apsisaugojimo nuo patyčių būdai.

5 priedas. Priklausomybės nuo interneto požymiai.

6 priedas. Skaidrės.



1 priedas. Situacijos, susijusios su asmeninių duomenų saugumu

Perskaitykite situaciją. Pagalvokite, kokias pasekmes gali sukelti asmeninių duomenų atskleidimas.

I situacija

Keturiolikmetė Vardenė Pavardytė, registruodamasi vienoje iš populiarių bendravimo svetainių, pateikia savo vardą, pavardę, nuotrauką, nurodo amžių, miestą ir mokyklą. Piktų ketinimų turintis asmuo, užmezgęs internetinį kontaktą su mergaite, gali patikrinti skirtingus pavardės variantus to miesto gyventojų registre ar telefonų knygoje, ir rasti konkretų adresą.

II situacija

Kai „Hansabankas“ 2008 m. keitė pavadinimą į „Swedbank“, daug banko klientų gavo elektroninį laišką: „Sveiki, mūsų bankas keičia pavadinimą. Kad nesutrikėtų Jūsų atsiskaitymai internetinės bankininkystės sistemoje, prašome paspausti šią nuorodą ir užregistruoti savo prisijungimo duomenis“. Paskambinus į banką pasitikslinti dėl šios informacijos pateikimo, bankas paaiškino, kad tokio elektroninio laiško nesiuntė. Kas atsitiktų, jei į tokio pobūdžio laišką atsakytume, pateikdami asmeninę informaciją?

III situacija

14 m. Vardenė Pavardytė su tėvais vyksta atostogų į Turkiją, ir asmeniniame *Skype* lange ir visose bendravimo svetainėse, kuriose turi susikūrusi savo profilį, įrašo: „Valio!!! Nuo pirmadienio – savaitei į Turkiją!“. Jei ji nėra nustačiusi tinkamų privatumo apribojimų – informaciją apie ją gali matyti visi interneto vartotojai!

IV situacija

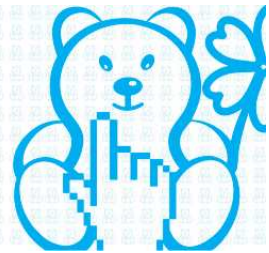
Laiške iš Nigerijos rašoma: „Sveiki, esu nuverstojo Nigerijos karaliaus sūnėnas. Mano šalyje siaučia pilietinis karas, todėl noriu išvykti iš šalies ir pervesti asmenines santaupas į saugią šalį. Jei leistumėte pasinaudoti jūsų banko sąskaita, laikinai pervesčiau ten 2 milijonus dolerių, o jums už tarpininkavimą sumokėčiau 10 %, t.y., 200 000 dolerių“. Kas gresia atsakius į tokį prašymą?

V situacija

Naujas interneto pažįstamas kalbina 14 m. Vardenę Pavardytę *Skype* žinutėmis:

- Labas, ką veiki?
 - o Ruošiu pamokas.
- O ką veiksi paskui?
 - o Eisiu į šokių repeticiją.

SAUGUS IR DRAUGIŠKAS INTERNETE TĖVAMS



- Aš irgi lankau šokius. Mes tai daug repetuojam, po kokias 2 valandas kas antrą dieną. O jūs?
 - o Mes – dar daugiau, kas antrą dieną nuo 3 iki 6.
- Oho! Tai kada tu, Saule, grįžti namo?
 - o Kartais grįžtu jau sutemus...
- O su drauge vaikštai ar brolis, sesė palydi?
 - o Neturiu nei brolio, nei sesės, o draugė serga, tai šiandien eisiu viena ☹
- Liūdna vienai, ar ne? O tai gal bent kačiuką turi?
 - o Neturiu nei kačiuko, nei šuniuko – tėvai neleidžia laikyti... ☹



1A priedas. **Galimi situacijų komentarai užsiėmimo vedėjui**

I situacija

Ši informacija gali būti panaudota: mergaitės pagrobimui, namų apvogimui ir pan.

II situacija

Ši informacija gali būti panaudota:

- pinigams iš asmens sąskaitos pasisavinti;
- lizingui ar greitojo kredito paskolai.

III situacija

Žinodami šią informaciją, piktavaliai gali rasti šeimos adresą ir suplanuoti apiplėšimą.

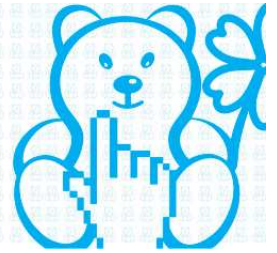
IV situacija

Toks laiškas – bandymas įgyti pasitikėjimą ir išvilioti svarbią informaciją. Pasinaudodami pateikta sąskaita, nusikaltėliai gali pasisavinti pinigus arba per jūsų sąskaitą vykdyti „pinigų plovimą“ per jūsų sąskaitą jums apie tai nė neįtariant.

V situacija

Per tokį trumpą pokalbį interneto sukčiai jau sužinojo:

- Šiandien Saulė iš šokių grįš viena, 6 val. vakaro – galima ją pagrobti;
- Nuo 3 iki 6 val. namuose gal nieko nebus; nėra šuns, todėl galima tyliai apvogti namus.



2 priedas. Diskusija apie netinkamą turinį

Diskusijos pavyzdys iš populiarus forumo (*kalba netaisyta – red. pastaba*)

Dėl to netinkamo turinio tai.... žiūrint kas yra netinkamas turinys? Vaikams, pvz., beveik nėra tinkamo turinio svetainių, kad pastoviai neišlįstų kokia reklama, kviečianti užsukti kur nelabai galima 🤔.

Netinkama informacija yra laikoma:

- Rasistinio, seksualinio, diskriminacinio pobūdžio
- Viliojančio ka nors pirkti, ar pateikti savo duomenis
- Puslapiai kurie slapta kažką įdiegia kompiuteryje
- Puslapiai siūlantys tariamai naudingas programas
- Informacija apie narkotikus, jų poveikį ir kur jų gauti
- Informacija apie tai, kaip lengviau nusižudyti

Komentarai apie lankomus puslapius:

- Mano tai dar per mažas, bet mano draugės vaikas tai landžiojo po seksualines svetaines. Kartą netgi gavo pasiūlymą internetiniam seksui...O jam dar tik 9-eri metai, žiauru...Mano galva, kai mano mažylė paaugš neleisiu jai be mano priežiūros kur nors lįsti 😞.
- Mes saviškį kažkada išmokėm, kaip per google susirasti žaidimų, kad suvedi žodi „žaidimai“ ir išmeta 🤔. Tai jis sumąste prirašyti „sekso žaidimai“ 🤔. Kai pamačiau, ką jis ten pamatė 🤔🤔🤔, gavo bausmę be kompo mėnesi laiko. Buvo ramu 😊. Vis pažiūriu, kur naršo ir pan, bet va šią savaitę radau, kad buvo susivedęs žodį PREZERVATYVAS 🤔. Kai paklausiau, ar jau jieško jų pirkt ar kaip, tai atsikalbinėjo, kad ne jis čia, bet pasakiau, kad pagal datas atseksiu, tai prisipažino. Tai dabar jau kreipsiuos pas kompiuteristus, kad sutvarkytu man kompą nuo visų pošlybių pasiekimo 🤔. Sūnui uždraudžiau jungtis į ne tą 🤔.

Kaip elgtis?

- Visada galima pasiklausti. Jei vaikai Jumis pasitiki, jie gali ir pasipasakoti. 😊
- Aišku galima ir į istoriją pažiūrėti, tačiau tai nelabai kvepia pasitikėjimu...
- Kasperyje 7.0 yra funkcija "vaikų apsauga"(kažkas panašaus) tai niekaip po pornosaitus nepavarinėsi
- Jo. Panda Internet Security 2007 taip pat turi tokią funkciją
- Sveikos, radau 🤔🤔 video apie kompiuterio įtaka vaikams.. patariu pažiūrėti: [čia](#) 🤔. Ka apie tai manote?
- Štai įdomus straipsnis šios temos klausimu:
<http://www.lrytas.lt/?id=11849399591183224388&view=4>
- Nėra vaikų nėra problemų.yra vaikai yra problemos ir jų sprendimo būdai. Manau geriausias sprendimo būdas naršyti kartu. Vaikai suras tokių puslapiukų, kur patys tėvai nieku gyvu nerastų. 🤔 Aš tai kariauju su youtube, nes pastoviai girdžiu,kaip sūnus vis kokius nors bomžus su keiksmiais žiūri ir kikeną. Bausmė viena tokiems "tūbininkams" neleist kurį laiką prie kompo. 🤔



3 priedas. Patyčios

Kuriose situacijose buvo galima patyčių išvengti, o kuriose ne?

I situacija

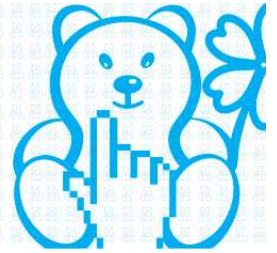
Plačiai Lietuvos interneto naudotojų žinomas pavyzdys – „Noriu šventę švęst“. Per vakarėlį apsvaigusi mergina negirdi įkalbinėjimų eiti namo, esą vakarėlis jau baigėsi – ji primygtinai reikalauja: „Bet aš noriu šventę švęst, noriu šventę švęst, noriu šventę švęst“. Vaizdelis jau tapo interneto folkloru, o mergina – pajuokos objektu visoje Lietuvoje. Tikėtina, kad mergina negalės įsidarbinti pagal norimą specialybę, nes darbdaviai nepasitikės darbuotoja, kuri „nori šventę švęst“.

II situacija

Vienoje Lietuvos mokykloje paaugliai mobiliuoju telefonu nufilmavo po fizinio lavinimo pamokos persirenginėjantį bendraklasį. Jau po kelių dienų jaunuolis tapo viso miesto patyčių objektu ir, neatlaikęs spaudimo, nusižudė.

III situacija

Vardenė Pavardytė savo vaikinui persiunčia provokuojančią ar seksualią nuotrauką; vaikinai, norėdamas pasipuikuoti prieš bendraklasius, nuotrauką parodo ir persiunčia jiems, šie išplatina populiarioje svetainėje. Rezultatas – mergaitė tampa visuotinių patyčių objektu ir susigadina reputaciją...



4 priedas. Apsisaugojimas nuo patyčių

Perskaitykite elgesio aprašymus ir išsirinkite penkis, kurie jūsų nuomone būtų efektyviausi:

- *apsisaugoti nuo patyčių*
 - *kovoti su patyčiomis.*
1. Reguliariai patikrinsiu, kokią informaciją apie mane ir mano vaikus pateikia interneto paieškos sistemos, pvz., www.google.com.
 2. Jei rasiu, kad kažkas naudojasi mano ar mano vaikų vardu ar nuotrauka, informuosiu svetainės administraciją apie nesankcionuotus prisijungimus ar neteisėtą mano šeimos duomenų panaudojimą.
 3. Patarsiu vaikams nereaguoti į pavienius nemalonius komentarus, neatsakinėti į pavienes įžeidžiančias ar provokuojančias žinutes. Užblokuosiu arba patarsiu vaikui užblokuoti tokių žinučių siuntėjus.
 4. Jeigu patyčios tęsis daugiau nei kelias dienas, pakeisiu savo vaiko telefono numerį ir patarsiu pakeisti elektroninio pašto adresą, patikrinsiu, kad jame nebūtų matyti vaiko vardo ir pavardės. Paprašysiu, kad naujų duomenų neskelbtų.
 5. Nedėsiu netinkamų nuotraukų į internetą, nesiųsiu jų draugams ar pažįstamiems. Pasikalbėsiu apie tai su vaikais.
 6. Neleisiu, kad mane filmuotų ar fotografuotų, kai būsiu apsvaigęs ar kokioje kitoje nepatogioje situacijoje. Pasikalbėsiu apie tai su vaikais.
 7. Jei pastebėsiu, kad vaikas tapo apatiškas, niekuo nebesidomi, pasikalbėsiu su juo. Gali būti, kad tai – patyčių rezultatas. Padėsiu jam įveikti situaciją.
 8. Nerašysiu netinkamų komentarų, negrasinsiu konkrečioms žmonėms ar žmonių grupėms ir paaiškinsiu vaikui, kad ir jis to nedarytų.
 9. Pranešiu apie įžeidžiančius komentarus ir kitą netinkamą turinį interneto portalams, kuriuose tai pastebėsiu, paprašysiu jų netinkamą turinį greitai pašalinti.
 10. Apie įžeidžiančią, rasinę ir tautinę nesantaiką kurstančią informaciją pranešiu Saugesnio interneto programai (http://www.draugiskasinternetas.lt/lt/misc/report_form).
 11. Skambinsiu nemokamu psichologinės pagalbos telefonu: 8 800 11 111.
 12. Kreipsiuosi pagalbos el. paštu info@bepatyciu.lt. Savo laiške kiek įmanoma išsamiau nupasakosiu situaciją (nuo ko viskas prasidėjo, kas yra įsitraukęs ir t.t.), nurodysiu, kas jau buvo daryta, mėginant spręsti situaciją, kokių veiksmų jau buvo imtasi, kas pasiteisino/nepasiteisino.
 13. Kreipsiuosi į internetinės pagalbos linijas, pvz., <http://www.vaikulinja.lt/>.
 14. Kreipsiuosi į policiją, jei kyla grėsmė vaiko saugumui.
 15. Skirsiu vaikui daugiau dėmesio: kalbėsiuosi apie darbą ir laisvalaikį; kviesiu kartu praleisti laisvalaikį; bandysiu sudominti kokia nors jam patrauklia veikla.



5 priedas. Priklausomybės nuo interneto požymiai

Perskaitykite priklausomybės nuo interneto požymius. Pagalvokite, gal kurį nors požymį pastebėjote savo vaikuose?

Požymis	Taip	Ne
1. Kompiuteris neišjungiamas net nakčiai: kad nereikėtų gaišti laiko, kol kompiuteris iš naujo paleidžiamas; ten nuolat „pumpuojami“ filmai, muzika; kiekvieną žinutę ar komentarą nori pamatyti kuo greičiau.		
2. Visą veiklą perkėlė prie kompiuterio – čia valgo, ruošia pamokas, pramogauja, ilsisi.		
3. Kai sėdi prie kompiuterio ir mėgstamos veiklos, nekreipia dėmesio į tai, kad reikia pavalgyti, nueiti į tualetą ar nusiprausti. Tai daro tik tada, kai ilgiau kentėti nebegali.		
4. Nebeišsimiega. Žaidžia ar bendrauja iki vėlumos, o kai atsigula miegoti, prieš akis dar ilgai sukasi žaidimų vaizdai ar pokalbių fragmentai.		
5. Ėmė meluoti tėvams. Užuoat padėjęs tėvams atlikti namų ruošos darbus, apsimeta, kad turi labai daug darbo – ruošia pamokas, rengiasi pristatymui ar pan.		
6. Apleido mėgstamą veiklą. Nebevaikšto į sporto treniruotes, užmetė grojimą muzikos instrumentu, nebešeina į kiemą su draugais žaisti futbolo ir panašiai.		
7. Dingę neverbalinė informacija, emocijos tapo skurdžios. Vaikas nesijuokia, nepyksta, nekonfliktuoja su aplinkiniais.		
8. Meilė tapo virtuali. Susiradęs simpatiją internete, vaikas nesiveržia ir net nebando susitikti su ja/juo realybėje.		
9. Atsirado agresijos požymių: konfliktuoja su tėvais, skriaudžia jaunesnius už save (brolius, seseris), demonstruoja įsitikinimą, kad žiaurumas yra tinkama priemonė bendravimo problemoms spręsti.		